

L'evolució de la base legal de Radiotelevisió Valenciana. Perspectives de futur

CARLOS LÓPEZ-OLANO

Professor associat de comunicació de la Universitat de València

clolano@uv.es

Codi ORCID: orcid.org/0000-0002-8121-5999

Article rebut el 23/01/16 i acceptat el 16/03/16

Resum

En l'article fem un recorregut per la història jurídica de RTVV. Repassarem les lleis que regiren aquest servei audiovisual autonòmic i si s'han complert o no. L'entramat legal és la base del funcionament d'un mitjà de comunicació públic ara emmutit. El tancament abrupte de la radiotelevisió autonòmica deixa com a herència un embolic que cal aclarir en primer lloc. Els legisladors tenen ara al davant la tasca de tornar a posar en marxa el servei públic, i, a més, de fer-ho amb la responsabilitat suficient perquè els vells errors no es tornen a cometre.

Paraules clau

Regulació audiovisual, televisió autonòmica, televisió pública, mitjans de comunicació públics, RTVV.

Abstract

In the article we take a look at the history of the legislation regarding RTVV. We review the laws that governed this regional audiovisual service and examine whether they were complied with or not. The legal framework forms the operational basis of a Public Broadcasting Service that now is muted. The abrupt shutdown of this regional broadcaster has left behind a muddled situation that first needs to be sorted out. Lawmakers now face the task of relaunching this public service, as well as ensuring there is enough responsibility to avoid repeating former mistakes.

Keywords

Broadcasting regulation, regional television, public service television, public service media, RTVV.

1. Introducció, objectius i metodologia

La singularitat de Radiotelevisió Valenciana (RTVV) com a única emissora autonòmica que ha tancat per la crisi la converteix en el centre de totes les mirades com a exemple i paradigma del final que aguaita a les televisions públiques, immerses en la suspicàcia de la ciutadania per la seua poca capacitat de servei públic, els seus comptes poc sanejats i les seues plantilles inflades. Aquesta crisi audiovisual, que s'afegeix a l'econòmica general, no se circumscriu tan sols al nostre país, sinó que té una correlació a tot Europa: "Attacks on PSM [Public Service Media] have been fuelled by legitimate concerns caused by economic turmoil within media industries following sharp declines in advertising revenue and consumer spending" (Lowe i Steemers 2012: 4). El canvi polític produït recentment i el desig explícit dels nous gestors de reobrir l'emissora autonòmica sense cometre els vells errors, fa que siga especialment procedent l'estudi de la situació fins al moment. L'estudi de les diverses lleis, i dels seus incompliments, que han regit en l'audiovisual valencià —amb molt poques diferències, en realitat, amb el marc referit a l'Estat espanyol— és especialment pertinent, ara que el futur de l'audiovisual a València exigeix elaborar un nou full de ruta, marcat a cop de regulació legal. El Govern de la

Generalitat s'ha compromès per llei que l'estiu del 2016 una nova legislació establirà les bases de la nova RTVV. És temps, per tant —pensem—, de saber d'on venim per esbrinar on volem arribar. La metodologia que utilitzarem és una anàlisi històrica i d'organització del sistema legal que ha regit en el camp audiovisual i que en destaca els incompliments. La comparació i l'evolució d'aquest marc jurídic i de les circumstàncies socials i polítiques permetran valorar millor les previsions de futur en la qüestió, especialment en la situació de *tabula rasa* audiovisual en què ens trobem a la Comunitat Valenciana.

2. El marc legal a la Comunitat Valenciana. La Llei de l'audiovisual i l'ordre estatutària de creació del Consell Audiovisual de la Comunitat Valenciana

L'Estat atribueix a les autonomies àmplies competències en matèria audiovisual i la Comunitat Valenciana ha anat desenvolupant la seua pròpia normativa, sense ser mai la primera a fer-ho —un dret que sembla reservat a les comunitats històriques, especialment a Catalunya i al País Basc—, i amb una tendència al mimetisme en les lleis compartida amb la resta d'autonomies. Com a normativa de referència en vigor

actualment, en la Comunitat Valenciana regeix la Llei 1/2006, de 19 d'abril, de la Generalitat, del sector audiovisual,¹ que ha estat qualificada pel professor Josep Gavaldà com una humiliació, “a la luz de lo realizado por el PPCV en RTVV a lo largo de once años” (2014: 373). El preàmbul de la Llei audiovisual de la Comunitat especifica que els mitjans de comunicació audiovisual, així com els seus servicis addicionals, constitueixen pilars fonamentals per al desenvolupament de la societat actual, ja que contribueixen a reforçar la cohesió econòmica i social del territori, i permeten l'aparició de noves formes d'activitat productiva i la creació d'ocupació, com també articular els mecanismes perquè els ciutadans puguen tindre accés a un sector audiovisual que afavorisca l'augment i la millora de les seues capacitats i possibilitats d'informació i comunicació.

És una declaració de principis que procura una regulació integral del sector audiovisual a la Comunitat Valenciana. El títol V regula el sector de la televisió digital i articula les competències del Consell Audiovisual en la convocatòria i la resolució dels concursos per a l'adjudicació de les concessions corresponents. Particularment, el fet que siga anterior a la Llei general de la comunicació audiovisual,² del 2010, la deixa obsoleta.

La llei valenciana preveu la creació del Consell Audiovisual de la Comunitat Valenciana, encara que també es va incloure en la reforma de l'Estatut d'autonomia. No hi ha referències, en canvi, a la ràdio, al cinema o a la publicitat (Vidal Beltrán 2011: 203-204). El fet d'incloure la creació del Consell Audiovisual de la Comunitat Valenciana a l'Estatut és destacable. Les dues normes, la Llei 1/2006 de la Generalitat, del sector audiovisual, i l'Estatut, aprovat com a Llei orgànica 1/2006, de 10 d'abril,³ van ser redactades paral·lelament en el temps, i això va poder condicionar que la referència al Consell Audiovisual entrés en tots dos textos d'aquesta manera. Finalment, l'Estatut va establir (apartat 3 de l'article 56) que:

“Per Llei de Les Corts, aprovada per majoria de tres quintes parts, es crearà el Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana, que vetlarà pel respecte dels drets, llibertats i valors constitucionals i estatutaris en l'àmbit de la comunicació i els mitjans audiovisuals a la Comunitat Valenciana. Quant a la seua composició, nomenament, funcions i estatut dels seus membres, igualment caldrà ajustar-se al que dispose la Llei.”

I el preàmbul de la Llei de l'audiovisual especifica que:

“[...] per mitjà de la promulgació d'una Llei específica, es crearà el Consell Audiovisual de la Comunitat Valenciana com a òrgan independent que es regirà per la present Llei, per la pròpia llei per la qual es cree, i per altres disposicions aplicables. La Llei de creació del Consell Audiovisual de la Comunitat Valenciana establirà la seua composició, les seues funcions i competències que, junt amb les que la present

lleï assenyala, desenrotllarà per al millor funcionament del sector audiovisual de la Comunitat Valenciana. [...]”

Han passat nou anys d'ençà que el PP va incloure aquestes garanties, fins i tot, com hem vist, en l'Estatut d'autonomia. Tot i això, la Generalitat mai va posar en marxa aquest organisme regulador. No és estrany. En realitat, aquesta desídia coincideix amb la desplegada en el Govern d'Espanya i en altres comunitats, i correspon a la política mestra del Partit Popular en qüestió audiovisual. També s'ordenava en la llei marc un consorci audiovisual de la Comunitat, en el capítol III, i en el IV, un registre general d'empreses audiovisuals. Cap d'aquests òrgans s'ha arribat a constituir. El que queda clar és que una cosa és la lletra de les lleis i una altra molt diferent, com es duen a terme.

“El Consell de l'Audiovisual hauria d'esdevenir una autèntica autoritat independent sobre tota classe d'operadors i concessionaris, de titularitat i/o gestió pública o privada, i amb competències reguladores i sancionadores sobre els continguts del sector, inclosos els formats i les vies de transmissió. [...] Però, des del nostre punt de vista, no es tracta només de fer complir una determinada normativa i de controlar els operadors que emeten al nostre territori, sinó d'atendre les prioritats derivades de l'interès públic i la responsabilitat davant la ciutadania.” (Mollà i Orts 2007: 470-471)

3. Una mica d'història: la Llei de creació de RTVV

En línia amb la situació a la resta d'Espanya, la posada en funcionament de Canal 9 RTVV es va fer a imatge i semblança de l'aleshores recent Estatut de la ràdio i la televisió i de la Llei 4/1980⁴ i, per descomptat, complint les directrius de la Llei del tercer canal 46/1983.⁵ Tan sols un any després d'aquesta última, s'aprovava la Llei 7/1984,⁶ de 4 de juliol, de creació de l'entitat pública Radiotelevisió Valenciana. Respecte a l'Estatut de la RTVV, s'hi introduïen algunes particularitats. Per exemple, quan s'hi relacionen els principis inspiradors, s'anteposa “la promoció i protecció lingüística de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana” (lletra a de l'apartat u de l'article dos). Cal destacar aquí que el Consell Assessor, ordenat en la llei de RTVV, com a la resta de televisions autonòmiques, amb funcions similars al Consell Assessor de RTVE, tampoc es va arribar a crear en 28 anys de vigència de la llei. També era mínimament nova en el sentit que el Consell d'Administració era l'encarregat de proposar al Consell de la Generalitat el nomenament i el cessament del director o directora general (lletra a de l'apartat u de l'article 7): “En ese punto se especifica que corresponde al Consejo de Administración proponer al Consell de la Generalitat Valenciana el nombramiento y cese del director general” (Linde Paniagua, Vidal Beltrán i Medina González 2013), cosa que estos autors entenen com una proposta de designació, que després ha de corroborar el Consell de la Generalitat amb el seu

nomenament.⁷ El problema estava en el fet que els membres del Consell d'Administració eren aprovats en les Corts Valencianes per majoria simple i això provocava el que el mateix Enrique Linde ha denominat "parlamentarització" del Consell, és a dir, un reflex fidel de l'ordre de forces polítiques representades a l'hemicicle.

La Llei de creació de RTVV va estar en vigor durant 28 anys, encara que amb alguna modificació legislativa important, com la que va fer el govern d'Eduardo Zaplana, amb la Llei 9/1999,⁸ que va permetre, a partir d'aquell moment, l'endeutament propi de l'ens, que va ser exercit indiscriminadament pels successius directors generals a partir d'aleshores. Aquest canvi va ser determinant en la situació d'ensorrament financer en què Canal 9 es va instal·lar durant anys, a causa de la despreocupació continuada dels gestors (López-Olano 2015: 141).

4. La reforma de la Llei de RTVV impulsada pel PP. La relació amb el marc regulador espanyol

La Llei 3/2012, de 20 de juliol, de la Generalitat, d'Estatut de Radiotelevisió Valenciana,⁹ que deroga la Llei 7/1984, de creació de l'entitat pública, es va aprovar mentre es produïen les converses sobre l'ERO amb el Comitè d'Empresa de RTVV. En línia amb les lleis estatals i amb les obligacions europees, distingeix entre les activitats audiovisuals de servei públic i les que no ho són, i obre la porta, a més, a la privatització de la manera que es dictamine en el contracte programa. Estableix un sistema de finançament mixt basat en la publicitat i la subvenció pública, com l'anterior, però amb comptes separats per a la doble activitat. La llei permet l'externalització de la producció i l'edició de continguts, així com la provisió de mitjans materials, tècnics i humans, fins i tot per a les activitats considerades de servei públic. Externalitzar significa, en aquest cas, privatitzar, evidentment. L'apartat 3 de l'article 24 autoritza a cedir a tercers la producció i l'edició dels programes informatius. L'article 5 considera el valencià com a llengua preferent en la prestació del servei públic, cosa que deixa la porta oberta a l'emissió en castellà, com, d'altra banda, va ser habitual en els 24 anys d'emissions de RTVV. El 20% de l'emissió es reserva a la difusió d'obres tant audiovisuals com cinematogràfiques locals, per promoure la indústria local i les productores independents. Cal tenir en compte que el nou Estatut de RTVV s'aprova després de la reforma de l'apartat 2 de l'article 40 de la LGCA, modificat per la Llei 6/2012,¹⁰ per flexibilitzar les formes de gestió dels serveis públics de comunicació audiovisual autonòmics, que permetia explícitament, que "aclaris" (Boix Palop 2013), l'externalització dels serveis informatius. I així es manté, permetent l'externalització també en la llei autonòmica, cosa que sens dubte podria haver tingut repercussió en un hipotètic futur. No en l'immediat, com veurem en l'epígraf següent, ja que la norma inferior sí que protegeix els informatius de la privatització. Però l'article 3 del nou Estatut de RTVV, titulat "Gestió del servei públic", diu literalment:

"1. La gestió del servei públic de ràdio i televisió per part de la Generalitat es realitzarà a través de Radiotelevisió Valenciana, SA en els termes arrellegats en esta llei.

2. El que disposa l'apartat anterior no exclou la possibilitat que Radiotelevisió Valenciana, SA pugui externalitzar la producció i edició de continguts així com la provisió de mitjans materials, tècnics i humans que requerisca la prestació del servei, respectant en tot cas els límits que a este efecte s'establisquen en la legislació bàsica estatal.

Es crea, a més, una nova empresa, una societat anònima unipersonal, RTVV, SAU, i es deixen a l'antiga, pendent de liquidar, els deutes. És una operació calcada a la que es va fer el 2006 a RTVE amb la nova corporació i el vell ens. En l'apartat III del preàmbul s'impedeix de manera clara l'endeutament massiu que els diferents directius van executar a partir del 1999 a RTVV, i que va deixar la cadena en situació de fallida tècnica. La nova radiotelevisió havia de nàixer, per tant, lliure de deute, ja que l'antiga RTVV assumia el generat històricament en els últims anys, i lleugera de plantilla, ja que l'ERO es faria amb anterioritat a la seua creació. La tramitació parlamentària d'una llei tan important es va resoldre per la via urgent en un sol dia, no es va acceptar ni una sola esmena de l'oposició i es va aprovar únicament amb els vots del Partit Popular. José María Vidal Beltrán remarca que:

"Ha sido la única Ley en toda la historia de las Cortes Valencianas en la que la totalidad de los grupos de la oposición, ante la disconformidad por el nuevo modelo de RTVV planteado y la cerrazón negociadora del Consell, plantearon un texto alternativo conjunto. [...] Un texto alternativo que, en sus rasgos esenciales, proponía una radio y televisión en valenciano, en unos términos similares a la Ley gallega citada, y con más controles para garantizar su funcionamiento democrático." (2014a: 397-398)

És a dir, davant el consens de la Llei de creació de RTVV de 1984, aquesta nova naixia plena de contradiccions i mancada d'acord. Això sí, en línia amb l'esperit regulador d'increment de les garanties d'independència de les noves lleis aparegudes durant la primera legislatura de Rodríguez Zapatero, la Llei 3/2012 de la Generalitat aportava algunes proteccions positives: el nou director o directora general tindria, per exemple, un mandat amb una periodicitat superior als quatre anys de legislatura: el nomenament abastaria sis anys i podrien repetir dues vegades en el càrrec. El Consell d'Administració es componia de nou membres, incloent-hi el director o directora general, als quals, segons establia l'article 12, se'ls presumeix qualificació. Per a la seua elecció, calia una majoria de tres quintes parts en una primera votació. Un procediment similar s'aplicava per elegir el director o directora general. Una protecció adequada, que obligava al consens i en línia amb la Llei 17/2006, que inicialment proposava un mètode de nomenament amb garanties similars. Però sota el govern popular de la comunitat només hi podia haver seguidisme del

que havia fet el PP en el govern de la nació. Tres mesos després que el Reial decret llei 15/2012 modifiqués la llei 17/2006, en el sentit de permetre una segona votació tan sols 24 hores després de la primera i en la qual només calia majoria absoluta per als nomenaments, la llei valenciana va introduir la mateixa mesura alternativa al consens, i que també reproduïen bona part de lleis autonòmiques espanyoles (Catalunya, Andalusia, Balears o Astúries).

En el seu articulat, la nova llei necessita garanties, com ara que “RTVV, SA serà extremadament precisa amb la realitat dels fets, que seran suficientment contrastats a través de diverses fonts, i permanentment actualitzats” o “La programació de RTVV, SA donarà cabuda a totes les opcions i opinions presents en la societat valenciana per a la correcta valoració i interpretació dels fets pels ciutadans”. Són garanties de les quals, tal com ens dicta l'experiència, després és molt difícil avaluar el compliment, i que, d'altra banda, són habituals en les lleis.

5. La nova RTVV: el mandat marc, el contracte programa

L'article 4 de la llei 3/2012 estableix que les Corts Valencianes han d'aprovar un mandat marc, amb una durada de nou anys. En aquest instrument s'havien d'aclarir les línies estratègiques que es volien assolir per a la prestació del servei públic. L'article 42 presenta, com a concreció del mandat marc, el contracte programa subscrit entre el Consell i Radiotelevisió Valenciana, per al període 2013-2015¹¹ i estableix que RTVV, SAU, ha de presentar una proposta de contracte programa abans que finalitze la vigència de l'anterior. “En el caso de la Ley valenciana ese primer Mandato-marco se incorporaba directamente a la propia Ley como una disposición adicional, lo que ha impedido que hubiese una discusión específica sobre cuáles serán los objetivos generales y las líneas estratégicas” (Soriano 2014: 279). El debat i la proposta inicial s'haurien d'haver produït en les Corts Valencianes, segons alguns autors, que han qualificat el fet d'una “evidente usurpación de esta potestad del órgano parlamentario a favor del ejecutivo” (Linde Paniagua, Vidal Beltrán i Medina González 2013: 358).

Ens hem referit en l'epígraf anterior a l'externalització d'informatius en la nova llei de RTVV, que permet el model extrem de televisió considerada pública encara, però privatitzada al màxim. Això, però, no es va aplicar a la nova RTVV, perquè es va incloure l'anul·lació d'aquesta possibilitat legal en la norma inferior, la qual tan sols afecta els tres anys següents. Ni tan sols en el mandat marc es va fer referència a aquesta qüestió fonamental. Es va deixar per al contracte programa, realitzat per la Direcció General de la RTVV, SAU, per protegir finalment els serveis informatius impedit-ne l'externalització.

L'import del contracte programa subscrit entre el Consell i RTVV, és a dir, la quantitat anual amb què se subvenciona el servei públic, seria molt reduït, de tan sols 60 milions d'euros, menys de la meitat del pressupost de Telemadrid (138

milions). Els comptes per tirar endavant la televisió, fets per una professional independent com Teresa Díez, no quadraven (2013: 88-92). Estimant una entrada d'ingressos, tant per publicitat com per venda de programes, de 10 milions d'euros, que sumats a la subvenció donarien un saldo de 70 milions, amb tan sols les despeses fixes mínimes calien més de 13 milions afegits per cobrir les necessitats bàsiques de la televisió.¹²

El contracte programa especificava fins i tot la graella de programació (vegeu pàgina següent) i anteposava com a central en la televisió la informació, especialment la de proximitat.

Taula 1. Percentatges de programació

Tipus de programació	Televisió	Ràdio
Informativa	30%	20%
Infantil i juvenil	5%	5%
Entreteniment	10%	25%
Divulgativa i cultural	10%	10%
Esports	3%	20%

Font: Contracte programa RTVV 2013-2015, annex I.

<http://www.docv.gva.es/datos/2013/07/18/pdf/2013_7572.pdf>

Basant-se en la llei i en els dos documents —el publicat simultàniament a la llei 3/2012 del mandat marc i el contracte programa posterior—, el Consell d'Administració de RTVV va aprovar finalment l'externalització, per a la qual es destinaren 12 milions d'euros. L'adjudicació dels tres lots es va fer l'octubre del 2013 i “sería comentado lo exiguo de los presupuestos presentados por Vértice 360, la adjudicataria de los tres lotes a la que se le atribuyen los vínculos políticos previsibles” (Gavalda Roca 2014: 381). El contracte programa inclou en l'article 19.1 una prevenció que resultaria clarivident poc després i que evitaria que l'esperpent fos encara molt pitjor:

“En todo caso, si se declarara la nulidad del expediente de regulación de empleo, Radiotelevisión Valenciana comunicará a la Generalitat la inviabilidad económica de la sociedad en los términos contenidos en este contrato, siendo esta circunstancia una causa que dará derecho a las partes a la resolución del presente contrato programa.”

També en el plec de clàusules administratives que ha de regir la contractació del servei de realització i subministrament de continguts audiovisuals s'hi especificava que és causa d'extinció del contracte “la declaración de nulidad de los expedientes de regulación de empleo realizados por RTVV” (Direcció General RTVV, SAU 2013: 73).

En aquest plec també es donava més informació sobre com havia de ser la nova televisió:

“La externalización contemplada en el nuevo estatuto de RTVV obliga a la licitación pública, no como se había hecho los anteriores ejercicios, donde se había externalizado amplias franjas de la programación realizando directamente la contratación. El concurso propone 3 lotes programación,

Imatge 1. Graella de programació estàndard

		SETMANA XX 2013						
		DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
07							PGM Propia (Redi)	PGM Propia (Redi)
08		INFORMATIUS PROPIA						
09		PGM INFORMATIUS PROPIA					PGM Propia / Delegada / Ajenas Infantil	PGM Propia / Delegada / Ajenas Infantil
10		PGM INFORMATIUS PROPIA (Redi)						
11		PGM CONTENEDOR PROPIA/DELEGADA (Pgm Propia Redi / Anxú / Documental Ajena / Serie Ajena)					SERIE AJENAS	SERIE AJENAS
12							PGM Propia (Redi)	PGM Propia (Redi)
13		PGM Propia / Delegada					PGM Propia (Redi)	PGM Propia (Redi)
14		INFORMATIUS PROPIA (NT9 1ª Ed. + Esports + Oratge)					Pgm Delegado/ Propia	Pgm Delegado/ Propia
15		PGM INFORMATIUS PROPIA					INFORMATIUS PROPIA (NT9 1ª Ed. + Esp. + Oratge)	INFORMATIUS PROPIA (NT9 1ª Ed. + Esp. + Oratge)
16		AJENAS TVM / FICCIO VAL.(Redi)					Pgm Delegado/ Propia	Pgm Delegado/ Propia
17							CINE AJENAS	CINE AJENAS
18		PGM PROPIA / DELEGADA / AJENAS INFANTIL					CINE AJENAS	CINE AJENAS
19								
20		AJENAS CINE						
21							Pgm Delegado/ Propia	Pgm Delegado/ Propia
22		INFORMATIUS PROPIA (NT9 2ª Ed. + Esports + Oratge)					INFORMATIUS PROPIA (NT9 2ª Ed. + Esp. + Oratge)	INFORMATIUS PROPIA (NT9 2ª Ed. + Esp. + Oratge)
23		PGM DELEGADA / PROPIA				CINE AJENAS	Pgm Delegado/ Propia	Pgm Delegado/ Propia
23		CINE AJENAS	SERIE AJENAS	PGM Propia / Delegada (Debate-entretención)			PGM PRIME TIME DELEGADA / PROPIA	SERIE FICCIO VAL
24		PGM PROPIA ESPORTIU						
01		Documentales o pgm propia redi / anxú	Documentales o pgm propia redi / anxú	Documentales o pgm propia redi / anxú	Documentales o pgm propia redi / anxú	Documentales o pgm propia redi / anxú		AJENAS CINE
02		PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	Documentales o pgm propia redi / anxú	
03		PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL	PGM MUSICAL		Documentales o pgm propia redi / anxú
04								
05							CONNEXIO 9/24	CONNEXIO 9/24
06		CONNEXIO 9/24						
07								

Font: Contracte programa RTVV 2013-2015, annex II.

<http://www.docv.gva.es/datos/2013/07/18/pdf/2013_7572.pdf>

por un valor total de 9.438.391 euros por 1.371 horas anuales:

Lote 1: 487 horas de programación anual. Con un programa magazine contenedor de emisión diaria preferentemente en la franja de la tarde. Un programa de access prime-time de emisión, al menos dos días a la semana, y programación infantil que se emitirá preferentemente durante los fines de semana.

Lote 2: 476 horas de programación anual. Con un programa contenedor de emisión, al menos, durante cuatro días a la semana, destinado a la franja matinal-mediodía. Un programa de entretenimiento de emisión semanal para su emisión durante el prime-time, y un concurso de tira diaria.

Lote 3: 408 horas de programación anual. Con 4 programas de emisión semanal en la franja de prime-time. Dichos programas se deberán adecuar a los siguientes géneros: Docu-reality, Coach-show, Factual, Info-entertainment, Docu-show, Información-actualidad/entrevistas, Reality-game, o cualquier otro propuesto por el licitador. Y un mínimo de seis programas de divulgación culturales de emisión semanal.” (Direcció General RTVV, SAU 2013: 7-8)

6. La llei de tancament i les incògnites per al futur

Tota aquesta planificació, les noves lleis, les adjudicacions, els intents de crear una nova televisió sobre les cendres de l'anterior, van xocar sobtadament amb una decisió política sense precedents al nostre país i que tan sols té parangó en l'apagada de la televisió pública grega (ERT), el juny de 2013. El tancament de Canal 9 va ser explicat públicament en roda de premsa pel cap del Consell, Alberto Fabra, el 6 de novembre del 2013, un dia després d'haver-se conegut la sentència del TSJCV que va declarar la nul·litat de l'ERO pel qual s'havien acomiadat 1.198 treballadors de RTVV. L'aportació de Fabra al raonament del tancament va ser dir que preferia tancar la televisió a fer el mateix amb col·legis públics o hospitals. Un argument que ni tan sols era propi: el que va ser ministre d'Obres Públiques i president fugaç del Principat d'Astúries, Francisco Álvarez Cascos, va ser el primer que va enunciar l'elecció entre hospitals o televisió pública, referit a l'autònoma asturiana (Miguel de Bustos i Casado del Río 2012: 225). Cal contextualitzar políticament la decisió dins d'una tendència creixent a privatitzar i minimitzar els mitjans de comunicació públics desenvolupada des de fa molts anys pel Partit Popular, tant en l'àmbit autonòmic com estatal. Desgraciadament, esta tendència s'insereix en un corrent similar que afecta des de fa dècades tot el sistema europeu de televisió pública, tal com ha alertat recentment la Unió Europea de Radiodifusió: “The visibility and sustainability of national players, and therefore the national audiovisual industry, is endangered.” (EBU 2015: 7). També en el marc del tancament cal recordar la fosca situació econòmica que ostentava RTVV, amb un deute acumulat que va

arribar a superar els mil milions d'euros, després de 20 anys de desastrosa gestió (López-Olano 2015: 137-143).

Immediatament després de l'anunci, es va posar en marxa per fer efectiva la decisió una complicada operació jurídica, en la qual es trasllueix més improvisació que bona feina legislativa. Van arribar a sortir fins a tres edicions del *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* el mateix dia. La Llei 4/2013, de la Generalitat, de supressió de la prestació dels serveis de radiodifusió i televisió d'àmbit autonòmic¹³ —la llei definitiva de tancament— es va aprovar només amb els vots favorables del PP.

D'aquestes complexes perspectives jurídiques que es despleguen davant de tanta improvisació legislativa, n'ha donat compte el professor Vidal Beltrán en diferents textos (2014; 2015). En destaquem aquest:

“Todo un recorrido, que ha ido desde el caos al esperpento, en forma de acuerdos políticos acelerados que conllevaban decisiones con contenido jurídico —Decreto Ley 5/2013, de la Generalitat, que modifica la Ley 3/2012, del Estatuto de la RTVV, y Ley 4/2013, de la Generalitat, sobre el cierre de RTVV—, cuyas consecuencias no podrán desligarse de los posibles recursos que puedan interponerse, tanto respecto a la adecuación al marco jurídico constitucional, como sobre la afectación de los derechos particulares de los trabajadores, de las empresas que mantenían algún tipo de relación contractual con RTVV, de la cesación en la utilización del espectro radioeléctrico, etc.” (2014b: 71)

Cal esmentar també l'evidència que la causa i l'objectiu de la Llei 4/2013 de tancament de RTVV va ser rebutjar el que dictava la Sentència 2338/13 del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, que anul·lava l'ERO de Canal 9 (Andrés Segòvia 2014), i evitar actuar d'acord amb el que s'establia en aquesta sentència, cosa que entraria en contradicció amb l'article 118 de la Constitució, que estableix “l'obligatorietat del compliment de les sentències i altres resolucions fermes de jutges i tribunals”. I això sense tenir en compte motivacions jurídiques per a l'existència de televisions públiques en comunitats amb llengua pròpia:

“Las autonómicas están más justificadas jurídicamente que TVE. La constitución no marca que haya de existir RTVE. La competencia autonómica es mucho más clara. Las razones de interés público son más fáciles de encontrar en las autonómicas: lengua minoritaria, proximidad, desarrollo industria audiovisual local en zonas deficitarias.” (Boix Palop 2013: 25)

En les setmanes transcorregudes entre l'anunci de tancament el 5 de novembre del 2013 i l'apagada definitiva, a les 12 hores i 19 minuts del 29 de novembre, la televisió va estar sense control, amb informatius autogestionats, en part de forma assembleària en una última fase agònica de Canal 9. Les últimes hores —des de l'aprovació de la llei de liquidació fins a la fi de les emissions—, amb la batejada encertadament per un

periodista com a “Operació Telefunken”,¹⁴ mereixen passar a la història del disbarat.

Els mesos posteriors al tancament es van produir a més un conjunt d'actuacions que van continuar estant marcades per la improvisació. L'acomiadament dels 1.600 treballadors es va demorar fins al maig de 2014, cosa que, unida a les indemnitzacions pactades finalment amb els sindicats, a excepció de la CGT, va produir una enorme despesa, xifrada pel mateix Consell en 86 milions d'euros. I això, a més, sense tenir si més no la contrapartida dels beneficis que la publicitat generava a la cadena quan estava en marxa, sense parlar del servei públic, per mínim que fos, que proporcionava. El pressupost per al 2015 ha estat de 90 milions d'euros i s'estima que entre 2014 i 2015 RTVV haurà costat més de 220 milions d'euros a tots els valencians.¹⁵ Tot i que el Consell ha dit que el juny del 2015 ja s'hauria acabat la liquidació de RTVV, el final no s'albira en l'horitzó: l'única cosa que va finalitzar va ser l'execució de l'ERO amb els acomiadaments dels representants sindicals, els últims a abandonar l'edifici de Burjassot. Mentrestant, s'han succeït els liquidadors encarregats de tancar l'empresa —tres van renunciar al seu càrrec fins al relleu polític. Durant aquests mesos, s'han succeït els escàndols, com que la delegació de RTVV a Alacant es puga perdre per impagament del lloguer,¹⁶ o d'altres d'índole judicial, com la indemnització per acomiadament de 200.000 euros que ha cobrat Juan Prefaci, l'alt càrrec imputat en el cas Gürtel, després que l'advocat de l'empresa, David González Wonham, renunciara a reclamar.¹⁷

El consens en l'oposició respecte a la necessitat de recuperar el servei autonòmic de televisió pública ha estat manifest des del principi. Però no només d'aquests partits. També el PP va fer durant aquest temps declaracions en aquest sentit, cosa que contrasta amb la seua decisió sense precedents de tancar-la. Durant la tramitació de la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) “Per una ràdio i televisió públiques valencianes”,¹⁸ que va recollir 90.000 firmes a favor de la reobertura i que es va debatre a les Corts al febrer de 2015, el Govern va estar d'acord en la necessitat de recuperar RTVV. Però l'esmena a la totalitat que va presentar va desvirtuar totalment l'esperit de la iniciativa, tant que els mateixos promotors en van renegar.¹⁹ Finalment, la ILP va ser transformada en la Llei 5/2015, de 2 d'abril, del servei públic de Radiotelevisió Valenciana,²⁰ l'article 1 de la qual en reivindica l'objecte: el dret a rebre i comunicar informació i opinió en llengua pròpia. Això sí, especificava, a diferència del que demanaven els impulsors de la iniciativa, que seria “preferentment” en valencià. El parany més gran en aquesta llei el trobem en la disposició addicional tercera, en relació amb les condicions de la posada en marxa del servei:

“1. Que no supose increment del deute públic de la Generalitat ni un incompliment de la política i criteris d'estabilitat pressupostària i dèficit públic, fixats en la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.

2. Que no supose minoració de les partides destinades als

serveis públics de sanitat, educació i benestar social.

3. Que no supose un increment de la pressió fiscal als ciutadans a través dels impostos propis o cedits.

4. Que es produísca la liquidació definitiva de l'entitat pública que anteriorment prestava el servei públic de radiotelevisió valenciana.

5. Que siguen fermes les resolucions judicials pendents sobre la constitucionalitat de la Llei de supressió de la prestació dels serveis de radiodifusió i televisió d'àmbit autonòmic de titularitat de la Generalitat, com també de dissolució i liquidació de Radiotelevisió Valenciana, SAU, i sobre l'expedient de regulació d'ocupació relatiu a l'extinció de les relacions laborals de la plantilla anterior.”

La profusió de condicions en dificulta, evidentment, el compliment. Especialment la primera, respecte a l'estabilitat pressupostària i el dèficit públic, que la Comunitat està encara molt lluny de complir. El professor Vidal Beltrán descriu la norma com “otra chapuza jurídica en ese *reality* del caos” (2015). En qualsevol cas, aquesta peculiar llei aprovada poc abans de les eleccions ni tan sols anul·lava les anteriors, ja que no tenia disposicions derogatòries finals.

Aquest embolic jurídic ha començat a desembullar-se després del canvi polític propiciat per les eleccions autonòmiques del 24 de maig de 2015. La necessitat de recuperar el servei al més aviat possible va ser un dels acords presos en el denominat Pacte del Botànic i ja hi ha termini per a l'aprovació del que serà el nou Estatut de RTVV. Acurades anàlisis d'experts han proliferat en els últims temps (Marzal, Izquierdo i Casero 2015; Rodríguez Santonja 2015). Fins i tot el món acadèmic s'ha organitzat i ha redactat un document conjunt consultiu amb una sèrie de recomanacions de com hauria de ser un mitjà de comunicació al servei, per fi, de la ciutadania (Comissió d'Experts en Comunicació de les Universitats Valencianes 2015). La Llei 12/2015, de 29 de desembre, per a la recuperació del servei públic de radiodifusió i televisió d'àmbit autonòmic,²¹ ha posat de marge fins a l'estiu del 2016 perquè entre en vigor la futura llei sobre el servei públic de radiotelevisió valenciana. A més, aquesta llei provisional ja deroga la de tancament, de manera que, segons va anunciar el PSOE, es retirarà el recurs davant el Tribunal Constitucional, perquè vulnera “el principi de seguretat jurídica”.²² Així, l'Audiència Nacional reobrirà la demanda col·lectiva —suspesa temporalment fins que es resolgui la constitucionalitat o la inconstitucionalitat de la llei— sobre l'expedient de regulació d'ocupació extintiu de RTVV, iniciat a instàncies de l'únic sindicat no signant de l'ERO, la CGT. A més, la llei provisional fixa les condicions per restablir el servei públic i recull que el Consell podrà acordar “la recuperació provisional o en proves del senyal” i per fer-ho disposarà, amb caràcter excepcional, dels béns, dels drets d'emissió, de l'arxiu audiovisual i dels recursos tecnològics de l'extinta RTVV. Per concloure, podem dir que el primer pas ja s'ha fet. L'oportunitat és única i no s'ha de desapropiar. Les perspectives són bones, la possibilitat no de començar de zero,

però sí d'una situació semblant, ofereix una segona oportunitat per no tornar a equivocar-se. La ciutadania ha d'estar molt pendent i tindre en compte que el futur de l'audiovisual s'estén ara davant de nosaltres.

Notes

1. http://www.docv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=26&sig=2165/2006&L=1&url_lista [Consulta: 9/3/2016]
2. <http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2010-5292> [Consulta: 9/3/2016]
3. http://www.congreso.es/consti/estatutos/ind_estatutos.jsp?com=79 [Consulta: 9/3/2016]
4. http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1980-724 [Consulta: 9/3/2016]
5. http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r1-146-1983.html [Consulta: 9/3/2016]
6. http://www.docv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=0520/1984 [Consulta: 9/3/2016]
7. Una obligació que serà després incomplida repetidament també pel Partit Popular.
8. http://www.docv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=3966/1999&L=1 [Consulta: 9/3/2016]
9. http://www.docv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=26&sig=007190/2012&L=1&url_lista= [Consulta: 9/3/2016]
10. http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2012-10385 [Consulta: 9/3/2016]
11. http://www.docv.gva.es/datos/2013/07/18/pdf/2013_7572.pdf [Consulta: 9/3/2016]
12. Finalment, el pressupost per al 2013 segons el contracte programa va ser de 68 milions d'euros, la qual cosa no invalida totalment els comptes de Teresa Díez.
13. http://www.docv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=24&sig=010860/2013&L=1&url_lista= [Consulta: 9/3/2016]
14. <http://www.valenciaplaza.com/ver/109765/operacion-telefunken.html> [Consulta: 9/3/2016]
15. http://ccaa.elpais.com/ccaa/2014/11/22/valencia/1416678351_628169.html [Consulta: 9/3/2016]
16. <http://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2015/03/11/55006cd7ca4741c6278b458a.html> [Consulta: 9/3/2016]
17. <http://www.elmundo.es/comunidad-valenciana/2015/01/30/54cb436b268e3e31138b4570.html> [Consulta: 9/3/2016]
18. <http://rtvenvalencia.org> [Consulta: 17/3/2015]
19. http://www.eldiario.es/cv/rtvv/PP-aprueba-ILP-reapertura-RTVV_0_369914280.html [Consulta: 9/3/2016]
20. http://www.docv.gva.es/datos/2015/04/08/pdf/2015_3125.pdf [Consulta: 22/12/2015]
21. http://www.docv.gva.es/datos/2015/12/31/pdf/2015_10477.pdf [Consulta: 1/1/2016]
22. <http://www.europapress.es/comunitat-valenciana/noticia-tc-admite-tramite-segundo-recurso-psoe-contra-cierre-rtvv-20140312124540.html> [Consulta: 9/3/2016]

Referències

- BOIX PALOP, A. "Crisis y transformación del modelo de televisión autonómica en España en el contexto europeo". *Revista de Derecho de la Unión Europea (REDUE)*. (2013), núm. 24, primer semestre.
- DÍEZ, T. "La nave de RTVV está pilotada por marcianos". A: FLORS B.; CLIMENT V. *Adéu RTVV. Crònica del penúltim fracàs de la societat valenciana*. València: PUV, 2013, p. 87-92.
- EBU. *PSM contribution to society* [en línia]. Ginebra: EBU, 2015 <<https://www3.ebu.ch/member-support/psm-contribution-society>> [Consulta: 9/3/2016]
- COMISSIÓ D'EXPERTS EN COMUNICACIÓ DE LES UNIVERSITATS VALENCIANES (CECUV). *Bases per a la renovació de l'espai comunicatiu valencià i la restitució del servei públic de radiotelevisió* [En línia]. 2015 <<http://www.acicom.info/wp-content/uploads/INFORME-CECUV-v7-18-11-2015.pdf>> [Consulta: 4/1/2016]
- DIRECCIÓN GENERAL RTVV, SAU. *Pliego contratación servicio de realización y suministro de contenidos audiovisuales*. Burjassot (document intern RTVV), 2013.
- GAVALDÀ ROCA, J. "La nueva regulación del audiovisual: medios, derechos y libertades" A: BOIX PALOP A.; VIDAL BELTRÁN J. M. *La calidad democrática y la regulación audiovisual. La radio y la televisión pública valenciana*. Navarra: Thomson Reuters Aranzadi, 2014, p. 371-388.
- LINDE PANIAGUA, E.; VIDAL BELTRÁN, J. M.; MEDINA GONZÁLEZ, S. *Derecho Audiovisual*. Madrid: Colex, 2013. ISBN: 9788483423684.
- LÓPEZ-OLANO, C. *Los mecanismos de control de los informativos en las televisiones públicas. El caso de Canal 9*. Ann Arbor (Michigan): ProQuest, 2015. ISBN: 9781339514260.
- LOWE, G.F.; STEEMERS, J. *Regaining the Initiative for Public Service Media*. Göteborg: Nordicom, 2012.
- MARZAL FELICI, J.; IZQUIERDO CASTILLO, J.; CASERO RIPOLLÉS, A. *La crisis de la televisión pública: el caso de RTVV y los retos de una nueva gobernanza*. Barcelona, Castelló, Bellaterra, València: UAB, UJI, UPF, UV (Colección Aldea Global), 2015. ISBN: 9788449051593.
- MIGUEL DE BUSTOS, J. C.; CASADO DEL RÍO, M. Á. *Televisiones autonómicas: evolución y crisis del modelo público de proximidad*. Barcelona: Gedisa, 2012. ISBN: 9788497847247.

MOLLÀ I ORTS, A. *La televisió valenciana del segle XXI: nous factors i noves funcions, autodiagnòstic i anàlisi de prospectiva*. València: Universitat de València, 2007.

RODRÍGUEZ SANTONJA, J., *Pasado, presente y futuro de RTVV*. València: Uno y cero, 2015. ISBN: 9788494359057

VIDAL BELTRÁN, J. M. "Encajes y perspectivas jurídicas de la renuncia y la posible reversión de la prestación del servicio público de radiotelevisión autonómica en la Comunitat Valenciana". A: RODRÍGUEZ SANTONJA J. *Pasado, presente y futuro de RTVV*. València: Uno y cero, 2015, p. 159-178.

VIDAL BELTRÁN, J. M. "Las nuevas perspectivas jurídicas derivadas de la renuncia a la prestación del servicio público de televisión por las comunidades autónomas. El caso de RTVV". A: BOIX PALOP A. I VIDAL BELTRÁN J. M. *La calidad democrática y la regulación audiovisual. la radio y la televisión pública valenciana*. Navarra: Thomson Reuters Aranzadi, 2014a. pp. 389-416.

VIDAL BELTRÁN, J. M. "La renuncia al servicio público y el cierre de RTVV". *Revista Catalana de Dret Públic*, 2014 [En línia]: <<http://blocs.gencat.cat/blocs/AppPHP/eapc-rcdp/2014/01/23/la-renuncia-al-servicio-publico-y-el-cierre-de-rtvv-jose-m-a-vidal/>> [Consulta: 12/4/2015]

VIDAL BELTRÁN, J. M. "La reforma estatutaria y el régimen jurídico de los medios de comunicación audiovisuales en la Comunidad Valenciana". *Revista Valenciana de Estudios Autonómicos*, (2011), vol. 56. p. 162-229.